

Editör
Prof.Dr. İlhan Günbayı

SINIF YÖNETİMİ

Yazarlar

Prof.Dr. İlhan Günbayı
Doç.Dr. Esin Acar
Doç.Dr. Habib Özman
Doç.Dr. Mehmet Özbař
Doç.Dr. Nuri Balođlu
Yrd.Doç.Dr. Ahmet Akbaba
Yrd.Doç.Dr. Haydar Durukan
Yrd.Doç. Dr.Hilal Kazu
Yrd.Doç.Dr. Süleyman Karatař

Editör
Prof.Dr.İlhan Günbayı
Sınıf Yönetimi

ISBN: 978-605-5044-92-3

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

1.Baskı : 2011
2.Baskı : 2014
3.Baskı : 2014
4.Baskı : 2017

Bu kitabın basım,yayın ve satış hakları Lisans Yayıncılığa aittir.Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik,elektronik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz basılamaz ve dağıtılamaz.

Lord Matbaası

Lisans Yayıncılık
Tahtakale Mah.Hicret Sokak No:8/A
Avcılar-İSTANBUL
e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr
www.lisansyayincilik.com.tr

ÖNSÖZ

Çağımızın en belirgin özelliği toplumların hızla değişmesidir. Bilgi toplumu kavramı bu değişim sürecinin yönünü ve içeriğini vurgulamaktadır. İnsanoğlunun bu hızlı değişimlere ve gelişmelere ayak uydurabilmesi ancak eğitim yoluyla olabilir. Bilgi toplumunda eğitimin hedefi; evrensel düşünebilen, her türlü bilgiyi sürekli sorgulayan, sorunlara çözüm üreten, kendini sürekli yenilip geliştirilebilen bireyler yetiştirmektir. Bu hedef doğrultusunda eğitimin alt yapısı yeniden yapılandırılmalı ve bu yapıyı işletecek olan donanımlı ve sürekli kendini yenileyebilen öğretmenler yetiştirilmelidir.

Bu alt yapının kurulabilmesi de önemli ölçüde eğitim yönetimi sıra dizinin ilk ve temel basamağı olan sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır. Sınıf, öğrencilerle karşılıklı etkileşim içerisinde bulunan bir ortamdır. Eğitimin hedefi olan çağımıza uygun istendik davranış değişikliklerinin öğrencilerde oluşması bu ortamda başlar. Eğitim için gerekli birincil kaynaklar olan öğrenci, öğretmen, program ve materyaller sınıf içerisinde yer alır. Bu kaynakların verimli bir şekilde kullanımı da ancak etkili bir şekilde yönetilen sınıfla olasıdır. Eğitimin kalitesi, sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır.

Bu kitap eğitim fakültelerinde okutulan sınıf yönetimi dersi çerçeve programı dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kitabın her bölümü uzmanlık alanlarına göre yazarlar tarafından hazırlanmıştır. Bir ekip çalışması sonucu ortaya çıkan bu kitap sınıf yönetimi ile ilgili temel kavram ve ilkeleri ortaya koymakta ve sınıfların etkili bir şekilde nasıl yönetileceği ile ilgili değerli bilgiler sunmakta ve özellikle okul yöneticisi, öğretmenler ve öğretmen adayları için etkili sınıf yönetimi konusunda bir başvuru kaynağı niteliğinde olup, bu konuda daha önce yazılmış bulunan eserlerden ulaşılanların birleşimini sunmaktadır.

Kitabın hazırlanmasında katkıları olan bütün yazarlara en içten teşekkürlerimi sunarım. Okurlardan gelecek eleştirilerin kitabın ve konunun gelişmesinde olumlu katkılar getireceği kuşkusuzdur.

İstanbul, 2011

Editör
Doç. Dr. İlhan GÜNBAZI

İÇİNDEKİLER

Önsöz

III

Bölüm 1

SINIF YÖNETİMİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR

11

1.1. Yönetim	13
1.2. Yönetime Tarihsel Bir Bakış	14
1.3. Yönetim Süreçleri	15
1.4. Eğitim Yönetimi	16
1.5. Okul Yönetimi	16
1.5.1. Okul Yönetiminin Tanımı	16
1.5.2. Okulun Özellikleri	16
1.6. Sınıf Yönetimi	17
1.6.1. Sınıf Yönetiminin Önemi	17
1.6.2. Sınıf Yönetiminin Amaçları	18
1.6.3. Sınıfın Boyutları	18
1.6.4. Sınıfın Yapısal Özellikleri	19
1.6.5. Sınıf Yönetimi Modelleri	20
Yararlanılan Kaynaklar	27

Bölüm 2

SINIF YÖNETİMİ KURAMLARI

29

2.1. Yönetim	31
2.1.1. Sınıf Yönetimi	31
2.1.2. Sınıf Yönetimi ve Öğretmen	32
2.2. Sınıf Yönetimi Anlayışları	33
2.2.1. Klasik Yönetimi Anlayışı	33
2.2.2. Neo-Klasik Yönetim Anlayışı	34
2.2.3. Modern Yönetimi Anlayışı	35
2.2.4. Postmodern Yönetimi Anlayışı	36
Yararlanılan Kaynaklar	41

Bölüm 3	
SINIFIN FİZİKSEL ORTAMININ	
DÜZENLENMESİNİN EĞİTİM-ÖĞRETİMDEKİ ROLÜ	
	43
3.1. Çağdaş Sınıf Ortamı ve Düzenlenmesi	45
3.2. Sınıf Düzenlemesinin İlkeleri	48
3.3. Sınıf Ortamının İşlevleri	49
3.3.1. Güvenlik ve Korunma Duygusu	49
3.3.2. Estetik	50
3.3.3. Gelişim	51
3.4. Sınıf Düzenlemesinde Anahtar Özellikler	52
3.4.1. Teknoloji.	53
3.4.2. Mobilya	53
3.5. Sınıfın Fiziksel Değişkenleri	54
3.5.1. Sınıfın Büyüklüğü ve Öğrenci Sayısı	54
3.5.2. Isı	55
3.5.3. Işık	56
3.5.4. Estetik, Çekicilik ve Rahatlık	56
3.5.5. Temizlik	58
3.5.6. Renk	58
3.5.7. Gürültü	59
3.5.8. Yerleşim Düzeni	60
Yararlanılan Kaynaklar	69

Bölüm 4	
ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN YÖNETİMİ	
	73
4.1. Sınıf İçi Öğretim Etkinliklerinin Yönetimi	73
4.2. Yönetimin Anlamı ve Etkinlik Yönetimi Üzerine Bazı İpuçları	75
4.3. Sınıf İçi Öğretim Etkinliklerini Yönetmenin Amacı	76
4.4. Öğretim Etkinliklerinin Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar	76
4.4.1. Doğru Seçilmiş Bir Öğretim Etkinliğinin Öğretime Sağlayacağı Katkılar	78
4.5. Öğretim Etkinliklerinin Düzenlenmesinde Dikkat Edilecek Hususlar	79
4.6. Öğretim Etkinliklerinin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	81
4.6.1. Sınıfta Risk Yönetimi ve Etik Kurallar	82
4.7. Öğretim Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Dikkat Edilecek Noktalar	84
4.8. Etkinlik Yönetimi, Grup Etkileşimi ve Liderlik	84
Yararlanılan Kaynaklar	89

Bölüm 5	
SINIFTA DİSİPLİN KURALLARI VE ZAMAN YÖNETİMİ	91
5.1. Disiplin	94
5.2. Sınıfta Disiplin	94
5.3. Disiplin Modelleri	96
5.3.1. Canter Modeli	96
5.3.2. Glasser Modeli	97
5.3.3. Kounin Modeli	97
5.3.4. Davranışçı Model	97
5.3.5. Etkili Öğretmenlik Eğitimi Modeli	98
5.3.6. Mantıksal Sonuçlar Modeli	98
5.4. Sınıf Disiplinini Etkileyen Faktörler	99
5.4.1. Öğrencilerden Kaynaklanan Sınıf İçerisindeki Disiplin Sorunları	99
5.4.2. Öğretmenlerden Kaynaklanan Sınıf İçerisindeki Disiplin Sorunları	100
5.5. Disiplin Yöntemleri	101
5.5.1. Geleneksel Disiplin Yöntemi	101
5.5.1. Demokratik Disiplin Yöntemi	103
5.6. Sınıf Kuralları ve Önemi	103
5.6.1. Etkili Sınıf Kurallarının Özellikleri	104
5.6.2. Sınıf Kurallarının Yararları	106
5.6.3. Sınıf Kurallarının Uygulanması	107
5.6.4. Sınıf Kuralları İçin Yönetim ve Aile İşbirliği	108
5.6. Zaman Yönetimi	109
5.7. Zaman Çeşitleri	110
5.8. Öğretim Zamanının Etkili Kullanımı	111
5.8.1. Hazırlık Aşaması	113
5.8.2. Sunu Aşaması	114
5.8.3. Uygulama Aşaması	115
5.8.4. Değerlendirme Aşaması	115
5.9. Derste Zaman Tuzakları	116
5.10. Zamanı Değerlendirmek için Öneriler	117
Yararlanılan Kaynaklar	120

Bölüm 6	
EĞİTİMDE İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ	121
6.1. Aile-Okul-Öğrenci	124
6.1.1. Aile	125
6.1.2. Okul	126
6.1.3. Öğrenci	127
6.2. Öğretim Yılı Başlarken Yapılacaklar	130

6.2.1. Ailenin Hazırlıkları	130
6.2.2. Yöneticilerin Hazırlıkları	131
6.2.3. Öğretmenin Hazırlıkları	133
Yararlanılan Kaynaklar	140

Bölüm 7

EĞİTİMDE MOTİVASYON

	143
7.1. Motivasyon Teorileri	146
7.1.1. Kapsam (İçerik) Teorileri	146
7.1.2. Bilişsel Teoriler	154
7.1.3. Pekiştirme Teorileri	158
7.2. Eğitim ve Motivasyon	161
7.3. Öğretimde Motivasyon	162
7.3.1. İçsel Motivasyon	162
7.3.2. Dışsal Motivasyon	163
Yararlanılan Kaynaklar	168

Bölüm 8

İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN YÖNETİLMESİ

	169
8.1. İstenmeyen Davranışlar, Boyutları ve Yönetimi	171
8.1.1. Öğrenci Boyutu	171
8.1.2. Sınıf Yönetimi Boyutu	176
8.1.3. Öğretmen Boyutu	182
8.2. İstenmeyen Davranışlarının Nedenleri ve Önleme	188
8.2.1. Engelleyici	189
8.2.2. Destekleyici	189
8.2.3. Düzeltici	191
8.3. İstenmeyen Davranışlara Karşı Sınıfa Özgü Teknik Oluşturmanın Aşamaları	192
Yararlanılan Kaynaklar	196

Bölüm 9

EĞİTİMDE BİREYSEL FARKLILIKLAR

	197
9.1. Bireysel Farklılıklar Nedenleri	198
9.1.1. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı	198
9.2. Bireysel Farklılıklarda Sosyal ve Psikolojik Faktörler	201
9.2.1. Zekâ	201
9.2.2. Yetenek	204
9.2.3. İlgi	205
9.2.4. Aile	205
9.2.5. Çevre	208

9.3. Bireysel Farklılıklarda Eğitimin Önemi	209
9.3.1. Beklenti	209
9.3.2. Hazır Bulunuşluk	210
9.3.3. Aktif Katılım	211
9.3.4. Eğitim Programı	212
9.3.5. Strateji, Yöntem ve Teknikler	214
9.3.6. Araç-Gereç	218
9.3.7. İpuçları ve Pekiştireçler	219
9.4. Özel Eğitimde Kaynaştırma	224
Yararlanılan Kaynaklar	231

